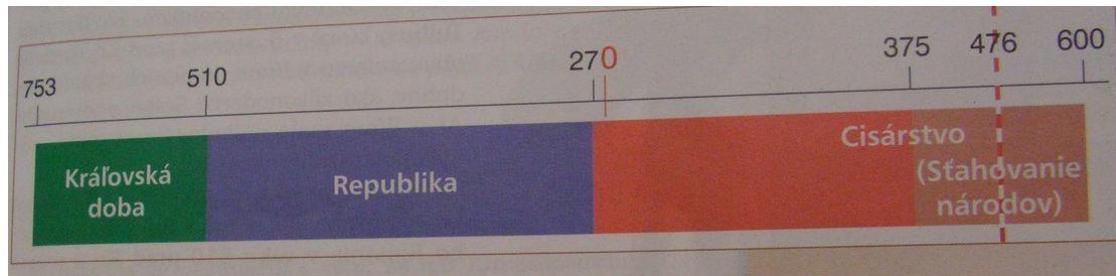

Staroveký Rím

Staroveký Rím sa rozprestieral na Apeninskom polostrove (čičma), dnešné Taliansko. Hlavné mesto: Rím, rieka Tiber. Začiatky dejín sú spojené s Eneasom – Trójskym hrdinom.

Kráľovská doba (753 – 510 pred.n.l.)

Symbolom Ríma sa stala vlčica, ktorá vychovávala Romula a Rema. Mesto spočiatku nemalo dobrú povest a dlho v ňom žili len muži. Rimania podľa legendy ženy získali nakoniec tak, že ich ukradli svojim susedom – Sabínom. Nájdiť a prečítajte si túto legendu.

Zakladatelia Ríma: bratia Romulus a Remus, vychovávala ich vlčica.

Rím bol založený na 7 pahorkoch: *Aventinus, Capitolinus, Esquilinus, Palatinus, Quirinalis, Caelius, Viminalis*. Podľa legendy v ňom vládlo 7 kráľov. Tarquinius Superbus (Pyšný) bol posledný.

Kmene obývajúce apeninský pol.: Etruskovia (hutníci, remeselníci, stavitelia, poznali železo), Latinovia, Italikovia, Sabini, Samniti, Umbrovia...

Rímska republika (510 – 27 pred.n.l.)

Rimania sa delili na:

- patricijov – bohatí
- plebejcov – chudobní

Štát spravovali 2 konzuli (liktori boli ich ochranka), výnimočne (vo vojne) 1 diktátor. Konzulom radil 300-členný senát (z patricijov). Plebejci si volili tribúnov ľudu, ktorí zastupovali ich záujmy.

RES PUBLICA – vec verejná = republika – o verejných veciach rozhodovali slobodní občania prostredníctvom svojich zástupcov.

Rímske obyčajové právo – zákony 12 tabúl – boli verejne vyhlásené a vystavené (je to základ rímskeho práva).

Výjav zo zasadnutia rímskeho senátu.

Pyrrhovo víťazstvo – víťazstvo za cenu veľkých strát.

Kráľ Pyrrhos (319 – 272 pred Kr.) pomáhal gréckym mestám na Apeninskom polostrove v boji proti Rimanom. V jednej z bitiek, v ktorej Rimanov porazil (nasadil proti nim aj bojové slony), však utrpel také ťažké straty, že si vzdychol: „Ešte jedno takéto víťazstvo a som bez vojska.“

Bronzové tabule si každý mohol prečítať. Už žiaci v škole sa ich museli učiť, podľa rímskych zákonov pre lepšie zapamätanie ich spievali.

Rím sa stáva pánom Stredomoria

Kartágo (sever Afriky) sa stáva súperom Ríma v jeho snahe o ovládnutie Stredomoria. kartágincov volali Púni.

Boli 3 púnske vojny (264 – 146 pred.n.l.), Rimania nakoniec zvíťazili.

Najvýznamnejší vojvodcovia: Hanibal (Kartágo) a Scipio (Rím)

Kríza a pád republiky

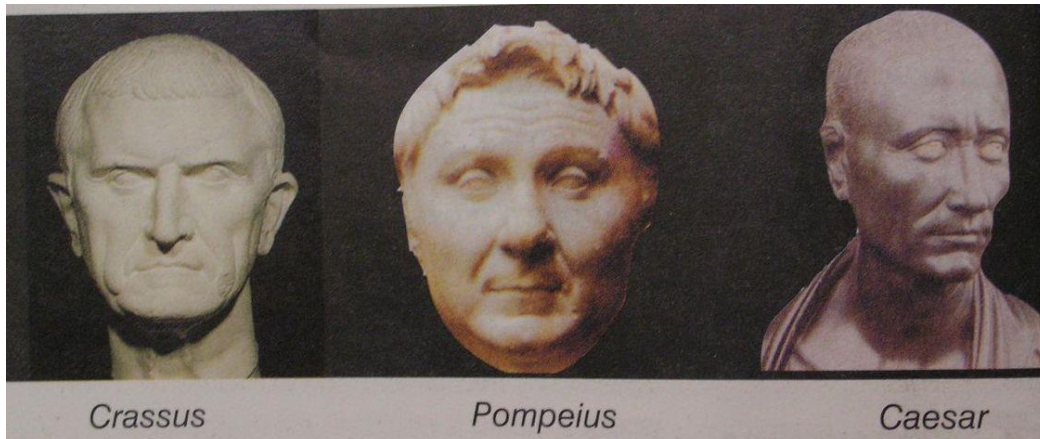

Spartakus (približne 109 až 71 pred Kr.) bol otrokom. Utielol z gladiátorskej školy, vytvoril armádu, ktorá viackrát porazila rímske légie. Nepodarilo sa jej však prekročiť hranice Ríma a Rimania vzbúrencov nakoniec porazili a zajatcov kruto popravili.

Rím ovládol Stredomorie a veľmi zbohatol. Tovar v Ríme bol drahší ako ten dovážaný z dobytých území, teda Rimania neboli konkurencieschopní (stávali sa z nich bezzemkovia) – to vyvolalo krízu. Konzuli ani senát to nedokážu riešiť. Vzniká 1. triumvirát (spojenectvo troch): Caesar, Pompeius, Crassus. Caesar bol najúspešnejší (reforma kalendára), začal vládnuť ako diktátor. 2. triumvirát: Antonius, Lepidus, Octavius. Octavius bol najúspešnejší. Ujíma sa vlády ako 1. cisár.

Hannibal (247 až 183 pred Kr.) bol jedným z najschopnejších vojvodcov staroveku. Titus Livius o ňom napísal: „Nijaké útrapy ho nevedeli vyčerpať alebo zlomiť. Rovnako znášal horúčavu i mráz, jedlo i pitie si odmeriaval podľa potreby a nie podľa chuti. Bol najlepší medzi vojakmi, prvý išiel do boja a posledný z neho odchádzal.“ Jeho prechod cez Alpy a bitky, ktoré vybojoval, vysoko hodnotia vojenski odborníci aj dnes.

Crassus

Pompeius

Caesar

Rímske cisárstvo (27 pred.n.l. – 476 n.l.)

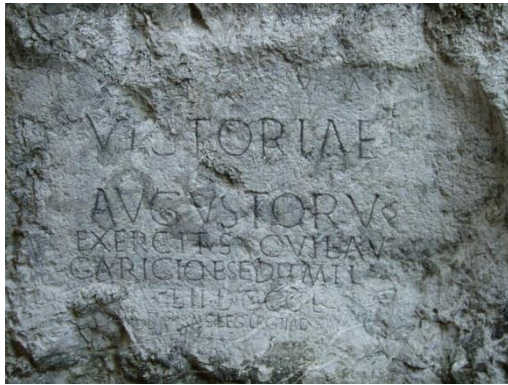
Rozmach a pád Rímskej ríše (RR)

Prvý cisár – Octavius – začína vládnuť neobmedzene =>koniec republiky. Tituly Octavia: Augustus, doživotný diktátor, imperátor, prvý občan, tribún ľudu.

Striedanie vlád Rímu prospešných a úspešných cisárov: *Octavius, Vespasianus, Traján* (najväčší územný rozmach), *Hadrián* (budovanie limes romanus), *Antonius Pius* (obdobie mieru), *Marcus Aurelius* (filozof na tróne, bol na území Slovenska)... s vládou tyranov, sadistov, intrigánov, nemravných násilníkov, akými boli: *Caligula, Nero, Domicián* (zatratenie pamiatky), *Commodus, Caracalla*...

Dobyvačné aktivity Rimanov

Provincia – územie dobité a spravované Rímom. Provincie: Hispánia, Gália, Británia, Panónia, Dalmácia, Dácia, Trácia, Mauretánia, Numídia, Egypt, Grécko, Malá Ázia, Mezopotámia, Sýria, Arménia...

Limes romanus – hranica oddeľujúca Rimanov od barbarov. Bola tvorená pevnosťami a prírodnými prekážkami (rieky, vrchy).

Légia – vojenská jednotka rímskej armády, cca 4500 až 6000 mužov (ťažkoodenci, ľahkoodenci, jazda, špeciálne a pomocné oddiely).

Rimania na Slovensku: Laugaricio (Trenčín), Kelementia (Iža), Gerulata (Rusovce), Devín. Nápis na trenčianskej skale – najstarší na našom území.

Od Konštantína Veľkého po zánik Západorímskej ríše

- r. 313 Konštantín Veľký vydáva **Milánsky edikt**, ktorým zrovnoprávňuje kresťanstvo s ostatnými náboženstvami v RR.
- r. 330 dal prebudovať Byzancion (mesto na Bospore) a premenoval ho na **Konštantinopol**.
- r. 395 cisár Teodosius rozdelil RR na **Západorímsku ríšu** (hl. mesto Rín/Ravena, jazyk latinčina) a **Východorímsku ríšu** (hl. mesto Konštantinopol, gréčtina)
- **r. 476 zánik Západorímskej ríše** (tlak barbarov, vnútorné nepokoje) => **koniec STAROVEKU – začiatok STREDOVEKU!!!**

